

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ПЕДАГОГІЧНИХ НАУК УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНА НАУКОВО - ПЕДАГОГІЧНА БІБЛІОТЕКА УКРАЇНИ
ІМ. В. О. СУХОМЛИНСЬКОГО

Відділ зберігання фонду, обслуговування користувачів
і соціокультурної діяльності

[#працюємо_для_перемоги](#)

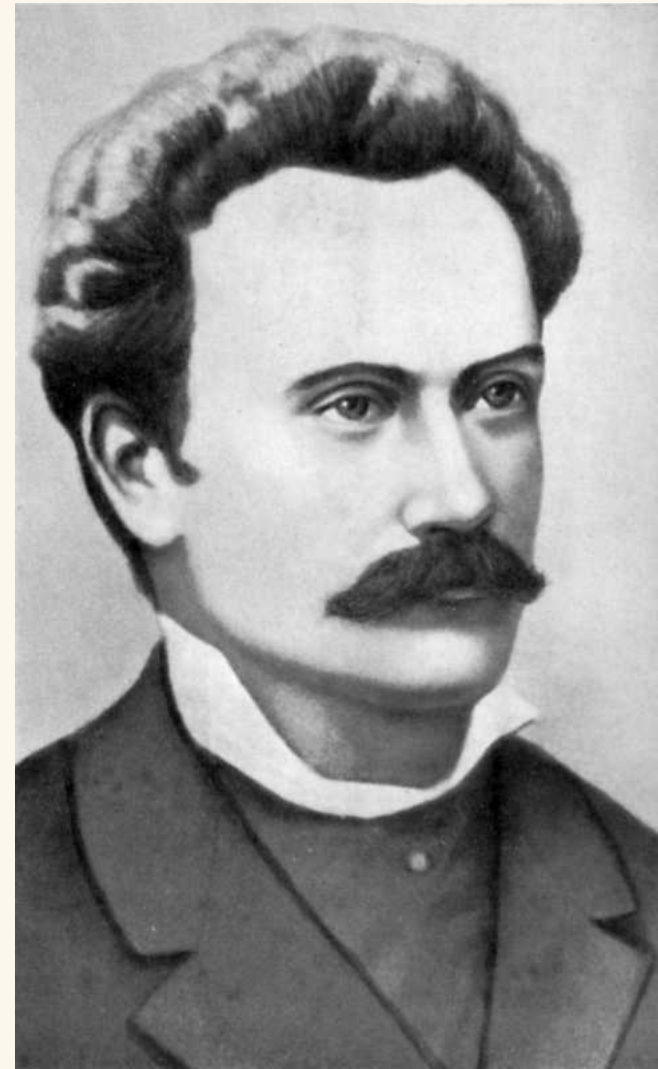
**Іван Франко – ідеал
національної
самостійності**

(до 170-річчя від дня народження)

Іван Якович Франко (27 серпня 1856, Нагуєвичі, Дрогобицький повіт, Самбірський округ, Королівство Галичини та Володимирії, Австрійська Імперія – 28 травня 1916, Львів, Королівство Галичини та Володимирії, Австро-Угорщина) – видатний український поет, прозаїк, драматург, літературний критик, публіцист, перекладач, науковець, громадський і політичний діяч.

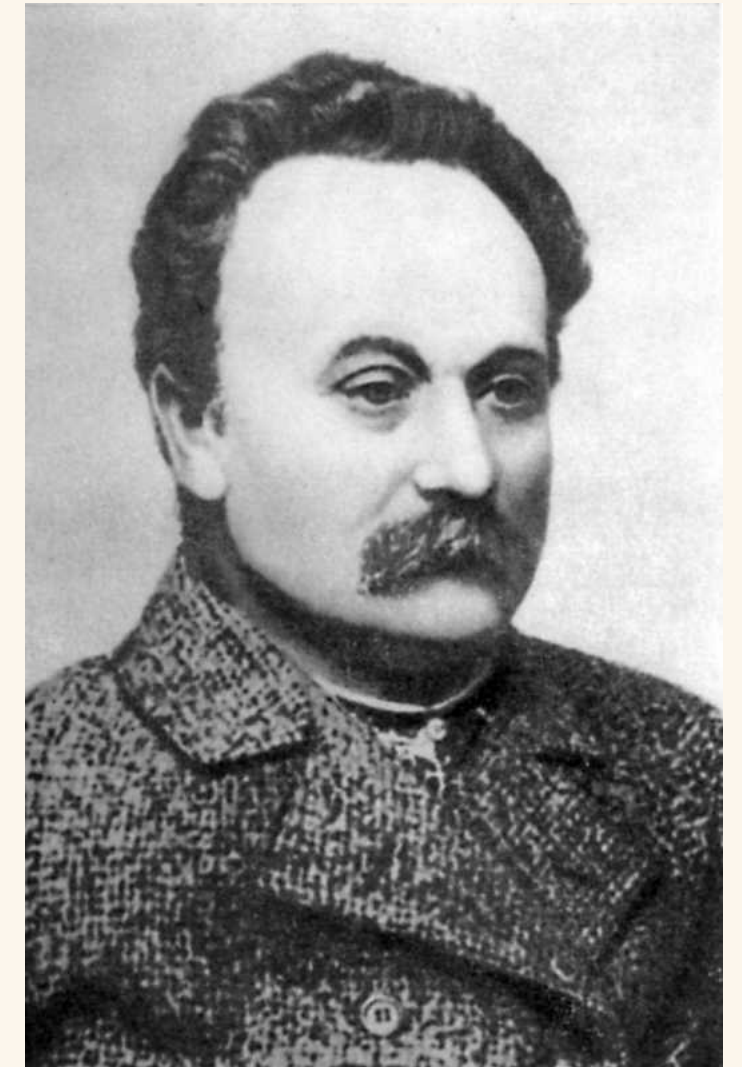
1881 р.

1890 р.

1903 р.

1910 р.

Родина

Батько (Яків Франко): відомий сільський коваль. Попри сімейну легенду про «німецьке коріння», архівні розвідки підтверджують давнє місцеве походження роду.

Мати (Марія Кульчицька): походила із «ходачкової» (збіднілої) шляхти та належала до герба Сас.

Родинні випробування: у 9 років втратив батька; виховувався вітчимом Григорієм Гавриликом, з яким зберіг теплі стосунки. У 15 років залишився круглим сиротою після смерті матері.

І. Франко, 1870 р.

Батьківська садиба Івана Франка у с. Нагуєвичі,
Дрогобицький р-н, Львівська обл.

Дружина: Ольга Франко (Хоружинська). Випускниця Вищих жіночих курсів у Києві, літераторка та меценатка. Її шлюб з Іваном Франком (1886 р.) став символом акту духовної соборності українських земель. Була фундаторкою часопису «Життє і Слово» та активною учасницею жіночого руху.

Діти: Андрій та Анна – дослідники та охоронці батьківської спадщини (філологія, мемуаристика); Тарас – науковець-енциклопедист, поліглот, класик українського франкознавства; Петро – співзасновник організації «Пласт», піонер української військової авіації, науковець-хімік.

Видатні онуки: Зеновія Франко – мовознавиця, ключова постать дисидентського руху 1960-х років; Роланд Франко – вчений, дипломат; сприяв передачі антарктичної станції «Академік Вернадський» Україні.

Родинний простір: з 1902 року центром життя родини стала власна вілла у Львові (нині – Дім Франка), а місцем літнього інтелектуального дозвілля – Криворівня, де формувався тогочасний культурний канон України.

І. Франко з дружиною та дітьми на сходах своєї вілли, вересень 1904 р. Діти зліва направо: Петро, Тарас, Анна, Андрій

Освітній шлях

Початкова освіта (1862–1867): навчання у школах Ясениці Сільної та Дрогобича (оо. Василіян). Опанував три мови: українську, німецьку та польську. Ранній досвід ліг в основу його автобіографічної прози.

Дрогобицька гімназія (1867–1875): закінчив із «похвальним свідоцтвом». Попри сирітство, займався репетиторством та сформував першу власну бібліотеку.

Львівський університет. Листівка поч.
XX ст.

<https://frankolive.wordpress.com/2021/10/13/іван-франко-і-львівський-університет/>

Учні 7-го класу Дрогобицької гімназії, 1874 р. У другому ряді посередині з книгою сидить Іван Франко

Львівський університет (з 1875): Філософський факультет (вивчав насамперед класичну філологію та українську мову й літературу). Активна участь у студентському русі, редагування часопису «Друг». Навчання переривалося через чотири арешту та політичне переслідування.

Завершення вищої освіти: через неможливість продовжувати студії у Львові, закінчив 8-й семестр у Чернівецькому університеті (1891), що відкрило шлях до захисту докторської дисертації.

Останні роки життя (1908 –1916)

Перша світова війна: початок війни застав письменника у Криворівні. Період російської окупації Львова (1914–1915) провів у місті, перебуваючи у скрутному матеріальному становищі та фактичній самотності (сини на фронті, донька в Києві).

Боротьба з недугою: останнє десятиліття позначене важкою хворобою (інфекційний ревматоїдний поліартрит) та паралічем рук. Попри фізичні страждання та родинні випробування, Франко не припиняв творчу й наукову діяльність до останніх днів.

З кінця 1915 року перебував у «Приюті для хворих і виздоровців УСС» у Львові.

І. Франко у Притулку Українських
Січових Стрільців, 1916 р.

Помер 28 травня 1916 року. Через складні стосунки з духовенством та статус «вільнодумця» питання церковного похорону супроводжувалося дискусіями, проте він був похований за християнським обрядом.

Похований на Личаківському цвинтарі у Львові. Його надгробок із постаттю Каменяра став символом незламної праці заради нації.

Могила І. Франка, Львів,
Личаківське кладовище, 2017 р.

Похорон І. Франка. Львів, 31 травня 1916 р.

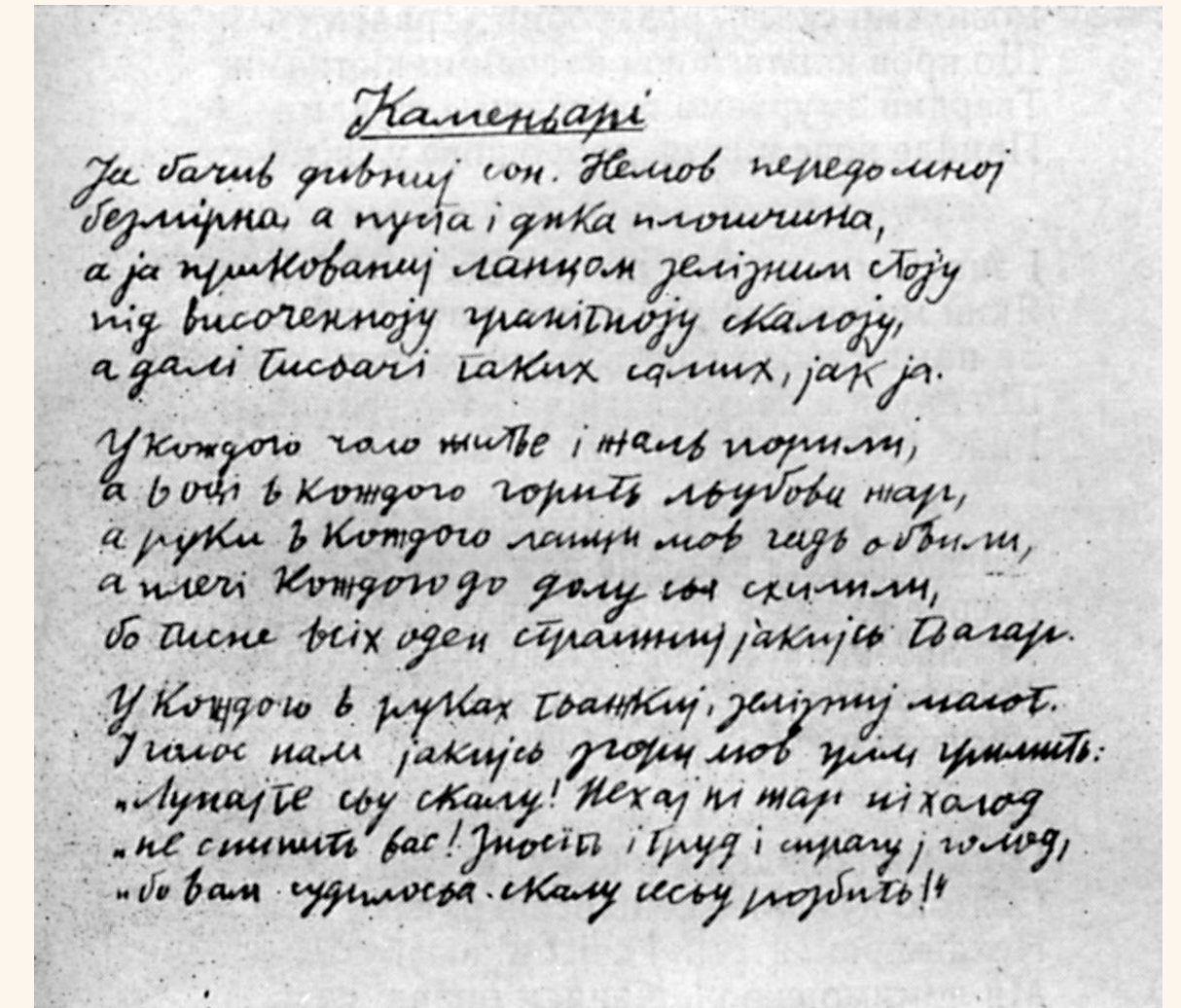
<https://frankolive.wordpress.com/2021/10/13/іван-франко-і-львівський-університет/>

Чому Івана Франка називають «Каменярем»?

Прізвисько «Каменяр» закріпилося за І. Франком з двох ключових причин:

Літературний символ: воно походить від його відомої поеми «Каменярі», де автор оспівав важку, але необхідну працю заради прогресу та кращого майбутнього народу.

Неймовірна працездатність: це символ його феноменальної продуктивності – за 45 років творчості він написав понад 5–6 тисяч творів, працюючи над кожним текстом із наполегливістю робітника в кам'яному кар'єрі.

Перша сторінка автографа вірша
І. Франка «Каменярі» (1878 р.)

Цікаві факти про Івана Франка

Інтелектуальний масштаб: гіперполіглот (знав 14 мов), феноменальна пам'ять. Автор понад 6000 творів.

Три кохання як творчий імпульс: Особисті драми Франка стали основою його інтимної лірики (зокрема збірки «Зів'яле листя»): **Ольга Рошкевич:** «Перше кохання», розірване через політичний арешт автора. **Юзефа Дзвонковська:** трагічне почуття до польської шляхтянки, яка відмовила через невиліковну хворобу. **Целіна Журовська:** багаторічне нерозділене захоплення, що тривало десятиліттями.

Стиль та ідентичність: сформував інтелектуальний бренд, поєднавши вишиванку з європейським костюмом. Використовував близько 100 псевдонімів.

Антропологічний вимір: поєднував кабінетну науку з активним дозвіллям. Знав латинську номенклатуру грибів, власноруч виготовляв рибальські сіті.

Зів'яле листя / Іван Франко. –
[Б.м.]: Слова на дорогу, 1946. – 66
с. – Режим доступу:

<https://diasporiana.org.ua/poeziya/15015-franko-i-ziv-yale-listya/>

<https://uanow.media/lyudy/najtsikavishi-fakty-pro-ivana-franka-korotko-pro-dytynstvo-zhyttya-i-malovidomi-istoriyi/>

Іван Франко як політичний стратег

Співзасновник та автор програми Русько-української радикальної партії (РУРП) – першої української політичної партії європейського типу (1890 р.). Співзасновник Української національно-демократичної партії (УНДП).

Редактор та видавець знакових часописів: «Громадський друг», «Народ», «Житє і слово», «Літературно-науковий вісник».

У працях «Соціалізм і соціал-демократизм» та «Мій Ізмарагд» виступив із гострою критикою марксизму як «релігії ненависті». У праці «Поза межами можливого» обґрунтував ідеал повної національної самостійності, віддавши пріоритет державним інтересам над класовими.

Франко – політик [Електронний ресурс] / Історія для дорослих // YouTube. – Електрон. дані. –

Режим доступу:

<https://www.youtube.com/watch?v=pv4yg881qyY>. – Назва з екрана. –

Дата публікації: 16.09.2023. – Дата перегляду: 23.04.2026.

Електронні ресурси про Івана Франка

ГЕНДЕР
в деталях

Тема сезону ▾ Спецрубрики ▾ **Бібліотека** ▾ Спільнота ▾ Мультимедіа

[Головна](#) → [Бібліотека](#) → [Мова і література](#)

Чи був Іван Франко феміністом?

26 серпня 2025 1137

Алла Швець

докторка філологічних наук, заступниця директора з наукової роботи Інституту Івана Франка НАН України, членкиня Української асоціації дослідників жіночої історії. Сфера наукових зацікавлень: історія українського жіночого руху, гендерна проблематика, антропологія, жіноче письмо, інтелектуальні біографії визначних жінок, літературознавство, франкознавство, культурологія; видання невідомої спадщини жінок-письменниць і громадських діячок. Авторка двох одноосібних монографій, зокрема наукової монографії «Жінка з хистом Аріадни: Життєвий світ Наталії Кобринської в генераційному, світоглядному і творчому вимірах» (Львів, 2018) та більше 150 наукових та науково-популярних статей. Авторка власного курсу лекцій «Жінка і дух часу», представленого в рамках менторської програми «Жінка для жінки» (за підтримки *Жіночого фонду миру та гуманітарної допомоги ООН*); лекторка Центру СУА з жіночих студій Українського католицького університету; а також лекторка проєкту «її лекторій: Творчине української дійсності» (за підтримки фонду ім. Гайнріха Бьолля). Організаторка низки наукових конференцій, присвячених феноменам та постатям жіночої історії.

Осмислюючи хронологічну ретроспективу й тривалу еволюцію українського жіночого руху, зазвичай згадують його визначних засновниць – Наталію Кобринську, Олену Пчілку, Софію Русову, Уляну Кравченко, Ольгу Кобилянську, а згодом Мілену Рудницьку, Олену Кисілевську, Костянтину Малицьку та інших. Водночас за лаштунками перших емансипаційних змагань українського жіноцтва стояла й вагома чоловіча передісторія та діяльна підтримка авторитетних «апологетів жіночої квестії».

Чи був Іван Франко феміністом? : [Електронний ресурс] / Алла Швець // Гендер в деталях. — Електрон. текст. та зображув. дані. — [Б. м.], 2025. — 26 серп. — Режим доступу: <https://genderindetail.org.ua/library/mova-i-literatura/chy-buv-ivan-franko-feministom.html>

ЧИТОМО Культура читання і мистецтво книговидання

Новини Читати Дивитися **Знайомитися** Вчитися Тренди Спецпроекти Вітрина Події

ЛЮДИ ІВАН ФРАНКО ПОРТРЕТИ ВИДАТНИХ

Іван Франко – вулкан неможливого

18.06.2024

БОГДАН ТИХОЛОЗ

Шість тисяч творів. Стотомний доробок. Сотня псевдонімів. Шістдесят років життя. Двадцять робочих мов. Портрет на 20-гривневій купюрі української валюти. Чотири арешти. Четверо дітей. Одна дружина – і далеко не одна Муза. І, здається, жодного дня, прожитого намарно.

Усе це він: Doctor F., Doctor universalis, український Фавст, Каменяр, Мойсей і Self-Made-Man, якого сучасники і нащадки вважали генієм і пророком, а він волів збирати гриби і ловити рибу, замість того, щоб надимати щоким за університетською кафедрою чи протирати штани в якійсь «солідній» конторі. Не судилося йому стати ні професором, ні чиновником-бюрократом, ні депутатом парламенту, ні офісним планктоном. Зате зумів стати собою. Бо працював з вулканічною енергією, понад міру і понад можливості однієї земної людини. А коли одного разу його увінчали лавровим вінком під час ювілейного свята, листки з того вінка зрештою пішли до борщу. Гідний кінець пафосного апломбу і романтичного культу геніїв!

ПОДІЛИТИСЯ

Бачите помилку в тексті — виділійте фрагмент та тисніть Ctrl+Enter

Іван Франко – вулкан неможливого : [Електронний ресурс] / Богдан Тихолоз // Читомо. — Електрон. текст. та зображув. дані. — [Б. м.], 2024. — 18 черв. — Режим доступу: <https://chytomo.com/ivan-franko-iak-tremtiachymy-rukamy-napysaty-50-tomiv/>

Біографія українського письменника Івана Франка коротко. Можна використовувати для навчання дітей, підготовки до уроків та написання творчих робіт

Іван Франко: коротка біографія

Іван Франко (1856–1916) – видатний український письменник, поет, драматург, публіцист, перекладач, літературний критик, мистецтвознавець, фольклорист, етнолог, історик, соціолог, політолог, економіст, філософ, професійний видавець і редактор, громадський і політичний діяч.

З біографії

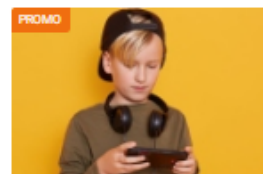
Іван Франко народився 27 серпня 1856 року у селі Нагуєвичі Дрогобицького повіту в родині заможного сільського коваля – Якова Франка. Мати – Марія Кульчинська, походила з роду збіднілої шляхти, що належала до герба Сас.

Батька не стало у 1865 році, коли Іванові – найстаршому серед дітей (він мав двох братів і сестру), було 9 років. Мати вийшла заміж удруге за Григорія Гаврилика – він добре опікував дітей і Франко упродовж усього свого життя підтримував з ним дружні стосунки, навіть тоді, коли у 1872 році померла і мати, а вітчим одружився вдруге.

У 1862 році шестилітній Іван почав відвідувати початкову школу, де навчали основам математики, читати і писати українською, польською і німецькою мовами.

← Персоналізувати рекламу на цьому сайті

Докладніше

Чим зацікавити дитину без TikTok та YouTube: реальні альтернативи у 2026 році

Персоналії

Природа

Цивілізація

Галузі знань

Автори

Медіафайли

Бібліотека

Франко, Іван Якович

Франко́, Іва́н Я́кович (псевдоніми та криптоніми: Джеджалик, Мирон, Мирон Сторож, Мирон Ковалишин, Руслан, Іван Живий, Невідомий, Не-Теофраст, Non severus, Taras, Vivus, Один з молодіжи, Один з русинів міста Львова, І. Ф., Ів. Фр., І. Ф., Ів. Фр. та ін.; 27.08.1856, с. Нагуєвичі, тепер Дрогобицького району Львівської області, Україна — 28.05.1916, м. Львів, тепер Україна) — письменник, публіцист, перекладач, критик, мово- й літературознавець, етнолог і фольклорист, філософ, історик, мистецтвознавець, культуролог, соціолог, економіст, громадсько-політичний діяч, доктор філософії (з 1893), дійсний член [Наукового товариства ім. Шевченка](#) (з 1899), почесний доктор Харківського університету (з 1906). Писав художні твори здебільшого українською мовою, окремі — польською чи німецькою.

Зміст

- Життєпис
- Творчість
 - Загальна характеристика
 - Поезія
 - Проза
 - Драматургія
 - Переклади
 - Науковий доробок
 - Нагороди і визнання
- Цитата
- Твори
- Література
- Автор ВУЕ

Франко, Іван Якович

Народження	27.08.1856
Місце народження	Нагуєвичі , Дрогобицький район , Львівська область , Україна
Смерть	28.05.1916

Іван Франко: коротка біографія [Електронний ресурс] / підготувала Тетяна Дудіна // Освіта.ua : [вебсайт]. – Електрон. текст. дані. – [Б. м.], 2023. – Режим доступу: <https://osvita.ua/school/biography/90994/>

Франко, Іван Якович [Електронний ресурс] / М. З. Легкий // Велика українська енциклопедія : [вебсайт]. – Електрон. текст. дані. – [Б. м.], 2023. – Режим доступу: https://vue.gov.ua/Франко,_Іван_Якович

Іван Франко [Електронний ресурс] // Spadok.org.ua : [блог].
– Електрон. текст. та зображув. дані. – [Б. м.], [2014?]. – Режим
доступу: <https://spadok.org.ua/ivan-franko/blog>

ФРАНКО ІВАН ЯКОВИЧ

ФРАНКО Іван Якович (псевдоніми і криптоніми — Д., І.Ф., К., М., Ів.Фр., Ів.Фр., М-он, Хома Брут, Віршороб Голопупенко, Деджжалік, Іван Живий, Мирон Ковалишин, Гаврило Кремінь, Марко, Мирон, Мирон^{***}, Рижий, Тарас, Мирон Сторож, І.Ф., Carabus, Miron, Myron, Non sewerus, Patriota polski, Paula, Vivus, xxx, x, Pix та ін. — усього понад 100; 27.08.1856-28.05.1916) — письменник, публіцист, видавець, учений-гуманітарій (літературознавець, мовознавець, перекладознавець, книгознавець, архіво- й бібліотекознавець, театрознавець, краєзнавець, етнолог, етнограф, фольклорист, філософ, культуролог, соціолог, політолог, історик, економіст), громад. і політ. діяч. Дійсний член Наукового товариства імені Шевченка (1899), почесний член НТШ (1904), почесний д-р Харків. ун-ту (1906), член багатьох наук. т-в слов'ян. народів. 1907 рос. академіки О.Шхматов і Ф.Корш висунули кандидатуру Ф. в ординарні академіки Петерб. АН, але царський уряд заборонив обрання. 1915 о. И.Застирець розпочав процес висунення Ф. на здобуття Нобелівської премії в галузі літератури, але Ф. не довжив до участі в конкурсі.

Н. в с. Нагуєвичі (нині село Дрогобицького р-ну Львів. обл.) в родині коваля. Навч. в початковій школі с. Ясениця-Сільна (нині село Дрогобицького р-ну Львів. обл.), у Дрогобицькій школі о. василіан. 1875 закінчив Дрогобицьку гізю і вступив до Львів. ун-ту на філос. ф-т. Додувався до роботи в студентському гуртку «Академічний кружок» та в редакції студентського час. «Друг», де від 1874 розпочав друкувати свої вірші, оповідання та переклади. У цей час активізували свою діяльність два наявні на той час політичні напрями серед українців Галичини – москвофілі і народовці. Формування радикальної течії, що протиставила себе і москвофільству і обмеженому народотвству, засвідчило появу нової течії в суспільно-політ. русі Галичини. Про це заявив час. «Друг» на поч. 1877 (ред. к-т розширено 18 листопада 1876, до нього увійшли Ф. М.Павлик, І.Белей та ін.). Зміцненню демократ. тенденцій великою мірою сприяла дискусія із приводу 3-х листів М.Драгоманова до ред. часопису, що спричинилася до переходу «Друга» 1877 на радикальні позиції, відмови від «язичія» і друку укр. мовою.

1877 разом із М.Павликом і О.С.Терпещиком Ф. був обвинувачений у приналежності до таємної соціаліст. орг-ції, засуджений до 9-місячного ув'язнення, що дуже вплинуло на його долю. Після звільнення активно долучився до громадсько-політ. роботи, організовував гуртки студентської молоді, співпрацював із робітн. газетою "Praca" (див. "Праца"), зацікавився соціаліст. ідеями насамперед тому, що був за них звинувачений, вивчив праці К.Маркса, Ф.Енгельса, Ф.Лассалля, Г.Шеля та ін., але ніколи не сприймав їхні думки догматично. Спільно з польс. соціалістами готував і видавав польс. мовною брошури соціаліст. змісту. Разом із М.Павликом 1878 заснував час. "Громадський друг", який після конфіскації виходив як періодичні збірки "Дзвін", "Молот", видавав "Дрібну бібліотеку". У березні 1880 його вдруге заарештували в с. Нижній Березів (нині село Косівського р-ну Івано-Франк. обл.), тримали в Коломиїнській в'язниці, у липні 1880 етапували до Нагуєвців. Там він жив тривалий час під поліцейним наглядом. 1878—82 Ф. написав свої найвідоміші зразки поезії суспільно-політ. змісту "Гімн" ("Вічний революціонер"), "Каменярі", цикл "Україна" з "Національним гімном" ("Не пора..."), "Товаришам із тюрми", повісті "Воа constrictor", "Борислав сміється", "Захар Беркут", низку публіцистичних та наук. праць, став широковідомим письменником. Разом з І.Белем видавав час. "Світ" (1881—82), який був на той час єдиним укр. соборницьким виданням, де друкували свої твори українці обох частин України різних політ. поглядів. Після закриття час. "Світ" через відсутність коштів та байдужість сус-ва співпрацював з час. "Зоря" та газ. "Діло", 1883 остаточно переїхав до Львова. Розійшовшись із народовцями, які побоювалися його радикальних поглядів, з метою організувати демократ. періодичне видання 1885 і 1886 їздив до Києва, де познайомився з провідними діячами укр. руху М.В.Лисенком, М.Старицьким та ін., у травні 1886 одружився з килянкою Ольгою Хоружинською. Після невдачі організувати новий часопис став співробітником польс. газ. "Kurier Lwowski" (1887—97), друкувався також в ін. польс. ("Przyjaciel Ludu") та нім. ("Die Zeit") часописах, а цей період свого життя він назвав "в наймах у сусідів". 1888 деякий час Ф. співпрацював з час. "Правда", взяв участь у виданні альманахів "Веселка", "Ватра", "Перший вінок". Приїзд у Галичину групи квіт. студентів (Б.Кістяківський, А.Маршинський, С., Н. і М. Дегени), контакти з ними Ф. привели до третього його арешту 16 серпня 1889 (пробув у в'язниці до 20 жовтня 1889). У 2-й пол. 1880-х рр. познайомився із провідними польс. соціалістами, разом із Б.Вислоухом пробував заснувати спільну польсько-укр. партію, однак більшість польс. лівих сил у цей період почала сповідувати шовіністичні погляди, що змусило українців утворити 1890 Русько-українську радикальну партію, програму якої підготував Ф. Разом із М.Павликом видавав двотижневик "Народ" (1890—95), тричі (1895, 1897, 1898) від Русько-укр. радикальної партії балотувався в депутати віденського парламенту (Reichsrat) та Галицького крайового сейму, але через виборчі маніпуляції владних структур та політ. противників польського (депутатського) мандата не здобув.

Іван Франко

Енциклопедія життя і творчості

Енциклопедія життя і творчості Івана Франка

Прочищу путь волі й правди сміло

Зачем

Вітний невалуцкомер,
дух, що гінє пре до бід,
пре за поступ, негасте ж волю,
він тупе, він нє не амер!

Іван Франко (1856 – 1916) – славний український діяч, будитель і просвітител українського народу.

На час його народження український дух в Галичині ледве жеврів під подвійним гнітом австрійської бюрократії і польського панства. Здавалось – Галичина от-от стане частиною Європи... як польська провінція.

Іван Франко був у числі діячів, котрі вирішили повернути колесо долі. Він уславився в кожному напрямку, за який брався – як поет, прозаїк, драматург, перекладач художніх творів усіх жанрів; як вчений-історик, фольклорист, етнограф, економіст, історик літератури; як журналіст, літературний критик, редактор і видавець; і нарешті як публіцист і політик.

В кінці його життя українське життя в Галичині стояло на твердій стопі не тільки в економіці, літературі й науці, але також в політиці, висувуючи гасло незалежної соборної України. На боротьбу за цей ідеал виступили люди, виховані на творах Франка.

Даний проект має на меті дати вичерпну інформацію про Івана Франка. Він має дуже розгалужену ієрархічну структуру, так що вам, можливо, знадобиться певний час, щоб зорієнтуватись в ньому.

Франко Іван Якович [Електронний ресурс] // Енциклопедія історії України : [вебсайт]. – Електрон. текст. дані. – Київ, [2013]. – Режим доступу:
http://www.history.org.ua/?termin=Franko_I

Іван Франко : енциклопедія життя і творчості
[Електронний ресурс] : [вебсайт]. – Електрон. текст. та
зображув. дані. – [Б. м.], [2010]. – Режим доступу: [https://www.i-
franko.name/](https://www.i-franko.name/)

Франко:Наживо/Franko:Live

© Авторський проект Наталі і Богдана Тихолозів

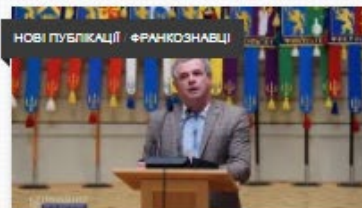
БЛОГ ФРАНКО ФРАНКОЗНАВЧІ СТУДІЇ ЦІКАВИНКИ ПОДІЇ МУЛЬТИМЕДІА ПРО НАС

Зеновія Франко: перипетії життєвого шляху і творчості

© Олександр Янюк, студент 4 курсу філологічного факультету Львівського національного університету імені Івана Франка. До 100-річчя від дня народження Цьогоріч минає 100 років від дня народження Зеновії Франко – видатної української філологині, мовознавиці та, мабуть, у найважливішій своїй іпостасі – дослідниці спадщини свого великого діда – Івана Франка. Публікації, які ми пропонуємо читачеві нижче – лише...

Continue reading →

«В НАШІЙ ХАТІ
НАША ВОЛЯ, А ВСІМ
ЗАЙДАМ ЗАСЬ!»
(Слово про Івана
Франка на урочистій
Академії його пам'яті)

© Микола ЛЕГКИЙ доктор
філологічних наук, член-
кореспондент НАН України
Доповідь, виголошена у актовій залі

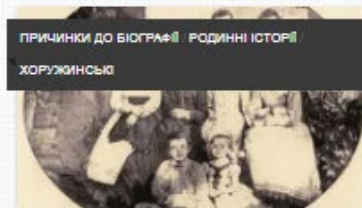
ФРАНКО ЗА
ШКІЛЬНОЮ ПАРТОЮ

«Як помістити Франка за шкільною партою?» (Іван Денисюк) — це питання хвилює, як відомих франкознавців (наприклад, професора Валерія Корнійчука, міркуваннями якого ми нещодавно ділилися на нашому сайті «Франко наживо»), так і зовсім молодих дослідників, як ось, Софію Хом'як, статтю якої «Франко за шкільною

Коли народилася
Ольга Хоружинська:
версії, факти і
аргументи

© Наталя ТИХОЛОЗ Точна дата і місце народження Ольги Хоружинської залишаються на сьогодні предметом досліджень і дискусій серед науковців та краєзнавців. Документи, які б могли вияснити ці дані, або не збереглися

ДВОРЯНСЬКА
РОДИНА
ХОРУЖИНСЬКИХ:
знадоби до генеалогії

© Андрій ПАРАМОНОВ Дослідник історії Слобідської України. Вже більше 20 років минуло з того дня, як я вперше зустрів прізвище родини Хоружинських в одному з архівних джерел і щоразу довідуюсь щось нове про цей

Головна » Публікації » Історичні постаті

ФРАНКО ІВАН ЯКОВИЧ

Франко Іван Якович (1856 – 1916) – український поет, письменник, перекладач, видавець, громадсько-політичний діяч.

Автор близько 4000 літературних, публіцистичних та наукових творів. Найвідоміші з них: вірші «Каменярь» (1878), «Не пора, не пора...» (1880), поема «Мойсей» (1905), повісті «Борислав сміється» (1881), «Захар Беркут» (1883), драма «Украдене щастя» (1893), казка-повість для дітей «Лис Микита» (1890).

За життя І.Франка було видано кілька збірок поезії: «З вершин і низин» (1887), «Зів'яле листя» (1896), «Мій Ізмарагд» (1897), «Із днів журби» (1900), збірки оповідань: «Галицькі образки» (1885), «У поті чола» (1890).

Значну частину творчої спадщини складають наукові праці. І. Франко входив до складу багатьох редакційних колегій журналів, зокрема «Друг», «Дзвін» (1878), «Народ» (1890–1895) та ін.

Брав активну участь у громадсько-політичному житті. Був серед засновників першої української політичної партії (Русько-українська радикальна партія – жовтень 1890 р.) та до 1898 р. був її головою. Був дійсним членом Наукового товариства ім. Т. Шевченка, керував філологічною секцією (1898–1901 та 1903–1912 рр.), очолював етнографічну комісію (1898–1900, 1908–1913 рр.).

Похований на Личаківському кладовищі у Львові.

Протягом 1976–1986 рр. було видано зібрання творів І.Франка у 50-ти томах.

У 1920 р. у Києві відкрито Національний академічний драматичний театр ім. Івана Франка.

У січні 1940 р. Президією Верховної Ради УРСР Львівському державному університету було присвоєно ім'я Івана Франка. Тепер це Львівський національний університет імені Івана Франка. У березні 2004 р. Кабінет Міністрів України надав Житомирському педагогічному університету статусу Житомирського державного університету імені Івана Франка.

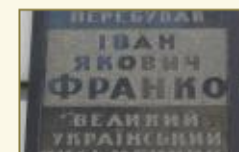

У власному будинку письменника у Львові в 1940 р. було відкрито літературно-меморіальний музей. 23 серпня 2011 р. він отримав статус національного (<http://www.president.gov.ua/documents/13914.html>).

У 1960 р. в с. Криворівня Верховинського р-ну Івано-Франківської обл. було відкрито літературно-меморіальний музей Івана Франка.

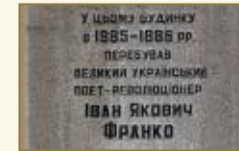
У 1981 р. в с. Нагуєвичі Дрогобицького р-ну Львівської обл. відкрито музей-садибу Івана Франка та художньо-меморіальний комплекс «Стежка Івана Франка». У березні 1994 р. було створено Державний історико-культурний заповідник «Нагуєвичі». До нього ввійшли, зокрема, і музей-садиба Івана Франка, художньо-меморіальний комплекс «Стежка Івана Франка». (Більш детально з художньо-меморіальним комплексом «Стежка Івана Франка» можна ознайомитися тут: <http://www.imath.kiev.ua/~baranovskyi/skorobogatkoconf2007-impresion/skorobogatkoconf2007-franko.html>).

1992 р. в м. Калущ Івано-Франківської обл. відкрито музей-оселю родини І. Франка.

Постать І. Франка увічнена у камені та металі. У багатьох несених пунктах України є пам'ятники, пам'ятні знаки та меморіальні дошки. Його ім'ям названі вулиці та парки.

У 1943 р. пам'ятник І. Франку відкрито у с. Нагуєвичі. З нагоди 100-ччя від дня народження було встановлено пам'ятник І. Франку у Києві поблизу Національного академічного драматичного театру ім. Івана Франка.

У Києві на будинках по вул. Б. Хмельницького, 11 та по Нестерівському провулку, 8, де протягом 1885–1886 рр. передував І. Франко, встановлено меморіальні дошки.

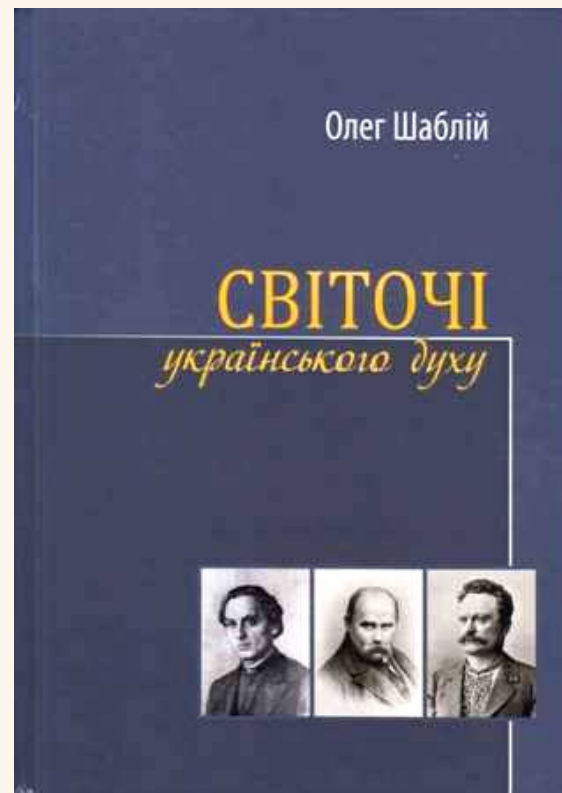
Франко:Наживо/Franko:Live [Електронний ресурс] / авторський проект Наталі і Богдана Тихолозів : [вебсайт]. – Електрон. текст. та зображув. дані. – [Б. м.], [б. р.]. – Режим доступу: <https://frankolive.wordpress.com/>

Франко Іван Якович [Електронний ресурс] // Український інститут національної пам'яті : [вебсайт]. – Електрон. текст. та зображув. дані. – Київ, [б. р.]. – Режим доступу: <https://old.uinp.gov.ua/publication/franko-ivan-yakovich>

Видання у фонді ДНПБ

Новітні розвідки про І. Франка

«Думками, душею належали ми до себе»: взаємини Уляни Кравченко та Івана Франка : монографія / Марія Лапій ; [наук. ред. Євген Нахлік ; ред. Анна Чепиленко ; худож. оформ. Євгена Ільницького] ; Ін-т Івана Франка НАН України. – Київ : Академперіодика, 2025. – 313, [2] с. – (Наукова книга : серія заснована у 2016 р.).

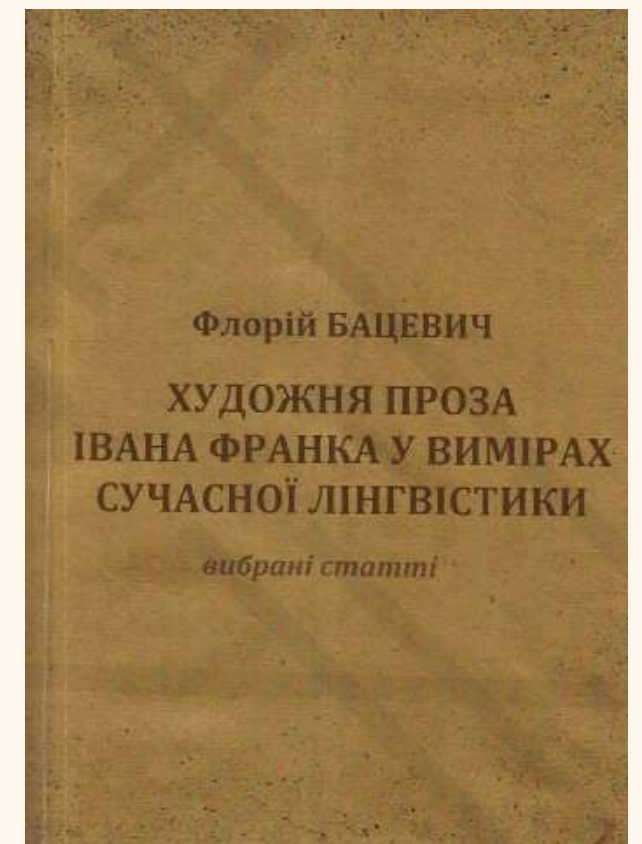
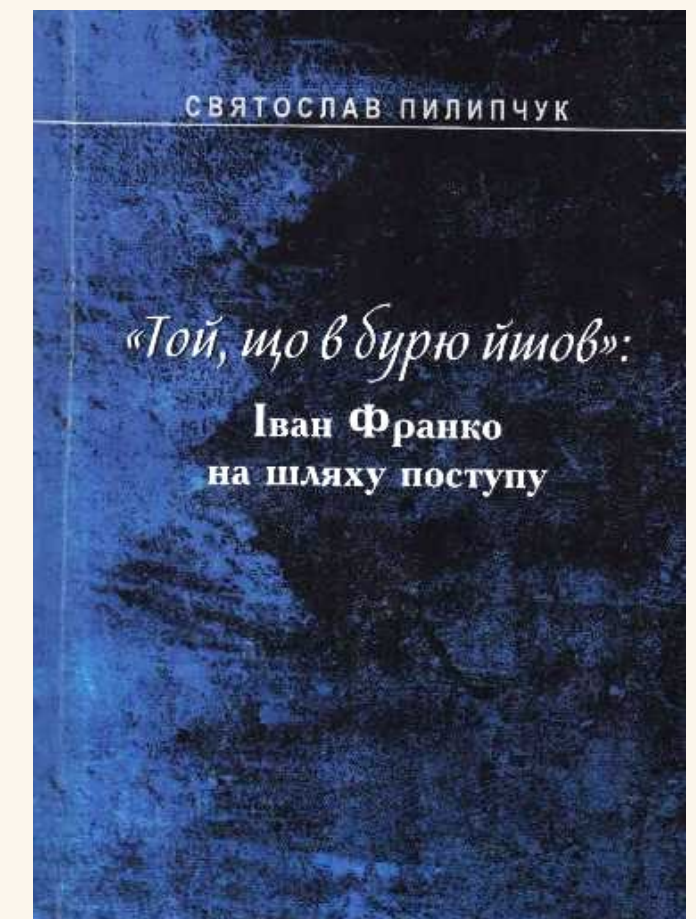
Іван Франко – велична постать великого народу / Олег Шаблій // Світочі українського духу : монографія. – Львів : Львівський національний університет імені Івана Франка, 2024. – С. 97–165.

«Той що в бурю йшов»: Іван Франко на шляху поступу : збірник статей / Святослав Пилипчук ; [ред. Уляна Крук ; обкл. Василя Рогана] ; Львів. нац. ун-т ім. Івана Франка. – Львів : Львів. нац. ун-т ім. І. Франка, 2024. – 391, [1] с.

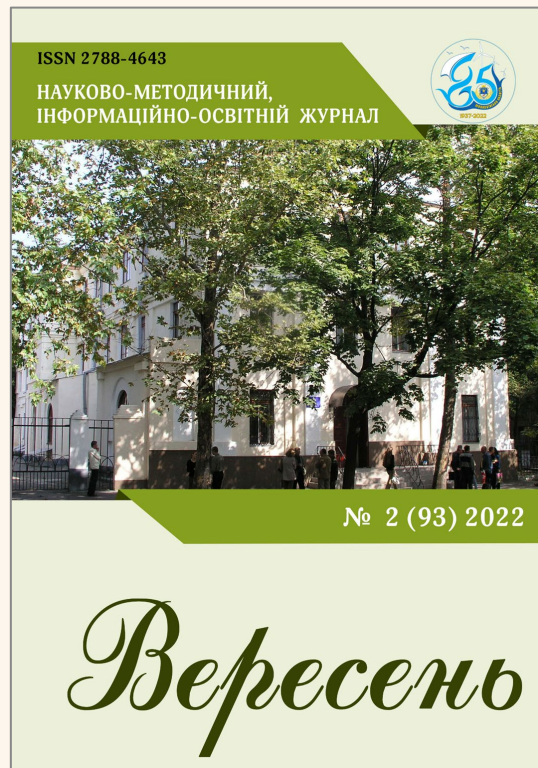

«...Щоби Україну зробити політичною силою» / М. Жулинський ; Нац. ун-т "Острозька акад.". – Острог : Острозька академія, 2024. – 29, [3] с. – (Лекції докторів honoris causa Острозької академії).

Художня проза Івана Франка у вимірах сучасної лінгвістики : вибрані статті / Флорій Бацевич ; Львів. нац. ун-т ім. Івана Франка. – Львів : Львівський національний університет імені Івана Франка, 2023. – 109 с.

Psychoanalytic Dimensions of Ivan Franko's Great Prose of 1887–1893 / S. Lutsak, N. Vivcharyk // Alfred Nobel University Journal of Philology : наук. журн. – 2024. – № 1(27). – С. 128–141. – Доступно також: <https://doi.org/10.32342/2523-4463-2024-1-27-9>.

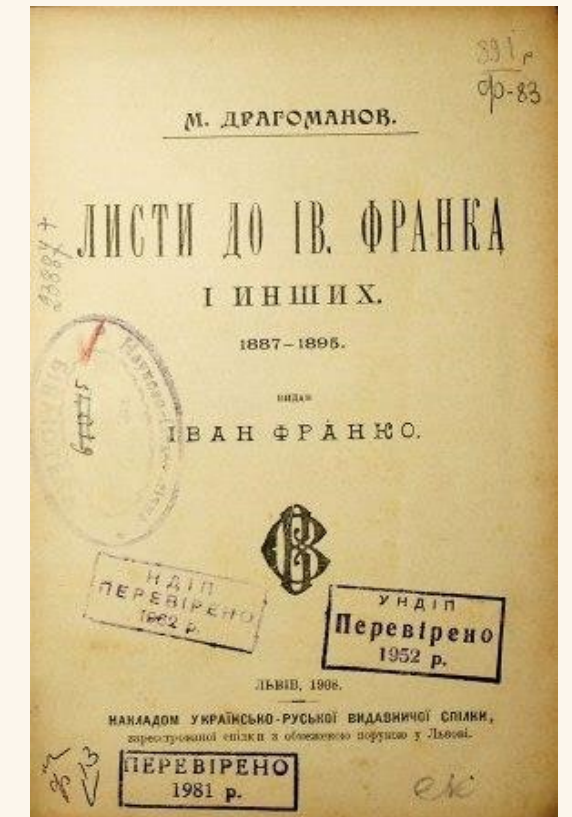
Бібліотерапевтичний потенціал літературних казок («Лис Микита» Івана Яковича Франка та «Снігова Королева» Ганса Крістіана Андерсена) / В. І. Шуляр, В. В. Гладишев // Вересень : наук.-метод., інформ.-освіт. журн. – 2022. – № 2(93). – С. 7–18. – Доступно також: <https://doi.org/10.54662/veresen.2.2022.02>.

Березівська Л. Франко Іван Якович / Лариса Березівська // Педагоги України (друга половина ХІХ – початок ХХІ ст.) : енциклопедичний біографічний словник / НАПН України, ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського ; [авт.: Березівська Л. Д., Сухомлинська О. В., Коляда Н. М., Кочубей Т. Д., Міхно О. П., Антонець Н. Б., Середа Х. В. ; наук. ред. Березівська Л. Д.]. – Електрон. вид. – Вінниця : ТВОРИ, 2025. – С. 399–400. – Доступно також: <https://dnpb.gov.ua/?ourpublications=43571>.

Рідкісні видання про І. Франка

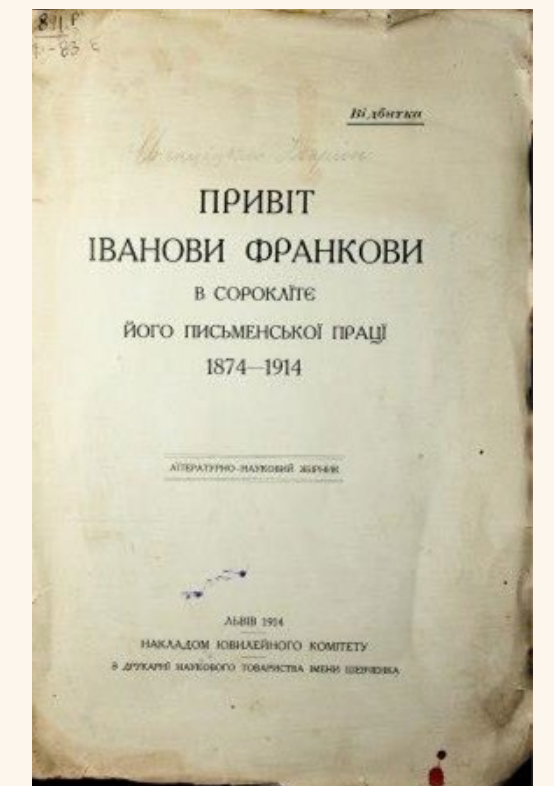
Листи до Ів. Франка і інших. 1887–1895 / М. Драгоманов ; видав Іван Франко. – У Львові : Накладом Українсько-Руської видавничої спілки, зареєстрованої спілки з обмеженою порукою, 1908. – VI, 431 с.

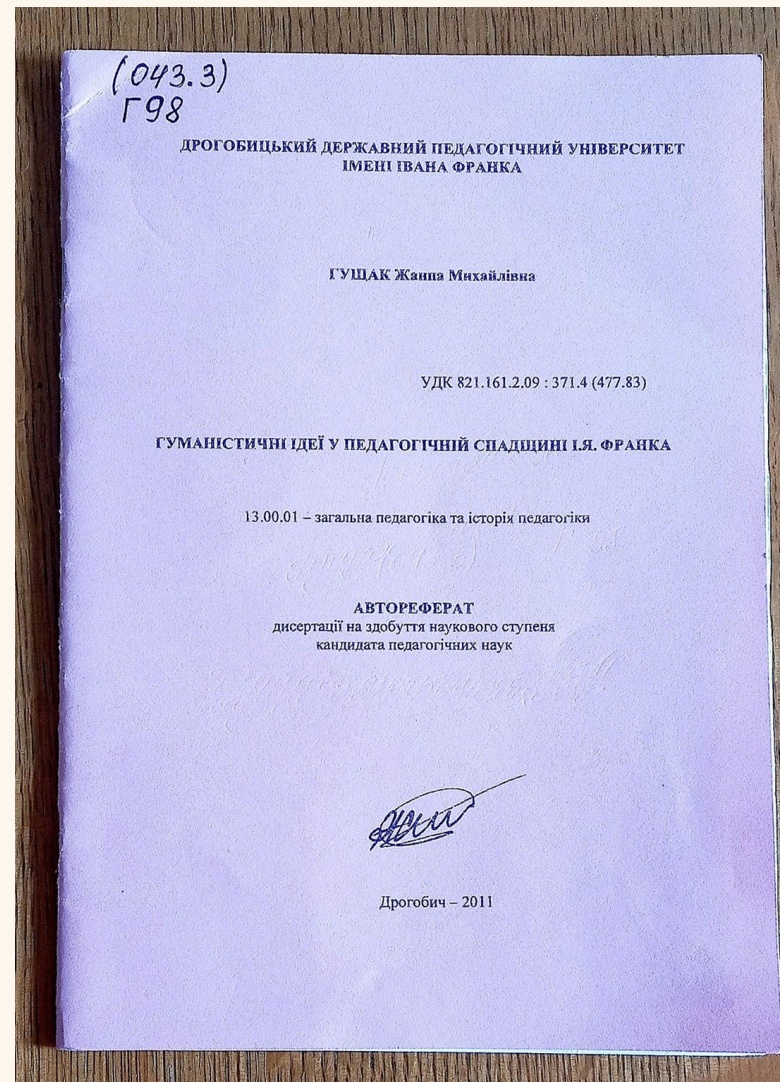
Життя і твори Івана Франка / С. В. – Львів : Накладом Д. Вусовича із Загальної Друкарні, 1913. – 16 с.

Привіт Іванові Франкові в сорокаліття його письменської праці 1874–1914 : літературно-науковий збірник / І. Свенціцький. – Львів : Накладом Ювілейного Комітету з друкарні Наукового Товариства імені Шевченка, 1914. – 11 с.

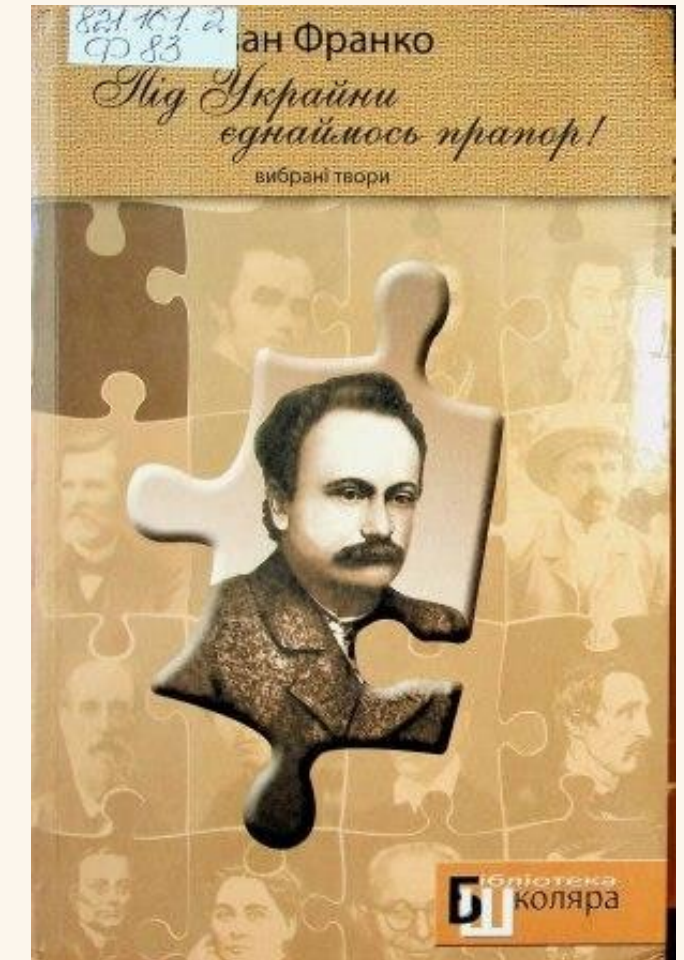
Дисертаційні дослідження про І. Франка

Гуманістичні ідеї в педагогічній спадщині І. Я. Франка : автореф. дис. ... канд. пед. наук : 13.00.01 / Гущак Жанна Михайлівна ; наук. керівник Євтух М. Б. ; Дрогобиц. держ. пед. ун-т ім. Івана Франка, 2011. – 20 с.

Україна у творах І. Франка

Під України єднаймося прапор! : вибрані твори / Іван Франко ; [відп. ред. Н. В. Ворош].
– Київ : Країна Мрій, 2009. – 750, [1] с. – (Бібліотека школяра).

Україно, моя сердечна нене! : вірші та поеми / Іван Франко. – Київ : Велес, 2007. – 190 с. –
(Класика української літератури).

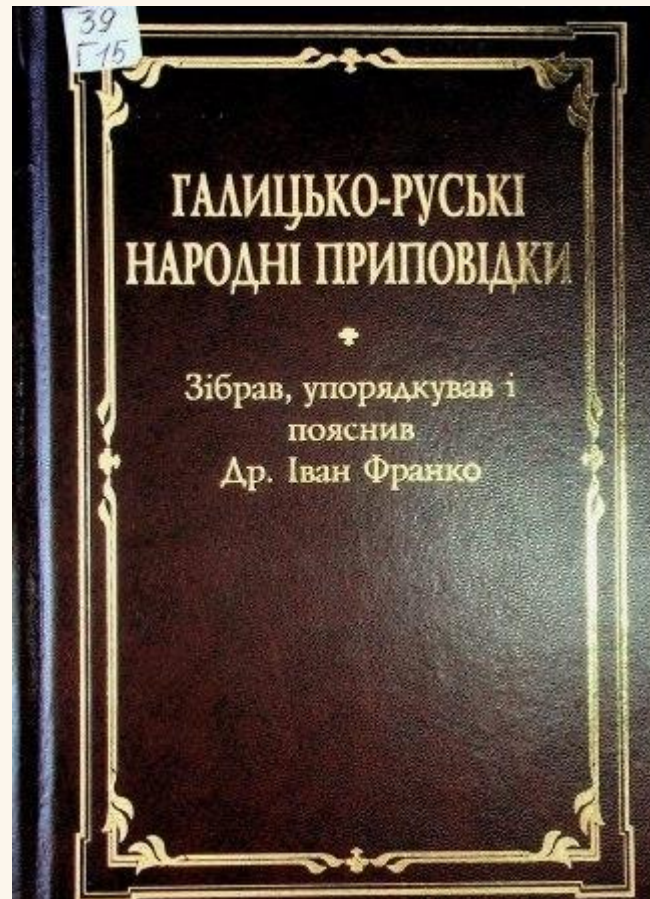
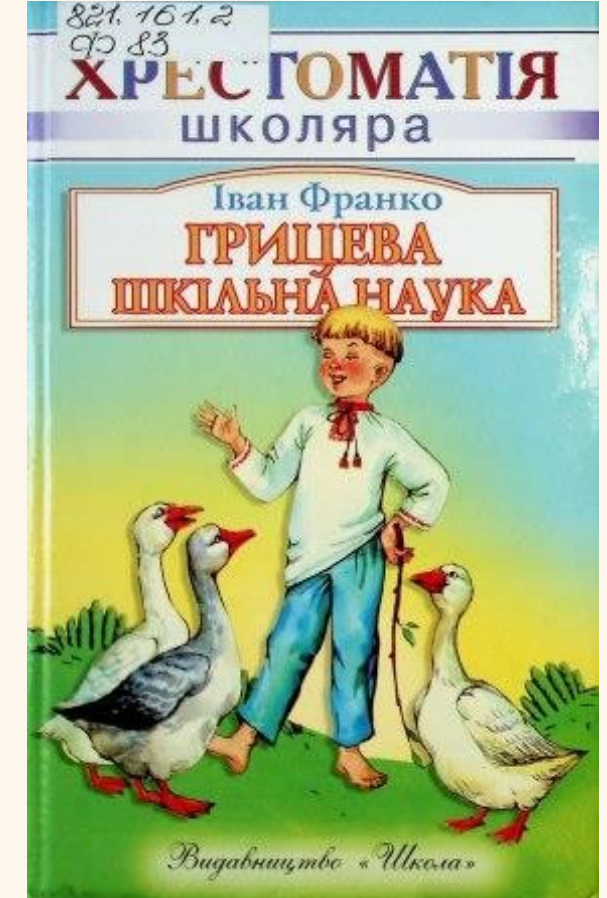
Вічний революціонер : поезії / Іван Франко ; [ілюстр. В. Перевальського ; ред. С. І. Шевцова ; худож. оформ. В. А. Кононенка]. – Київ : Дніпро, 1986. – 116, [1] с.

Причинки до історії України-Руси / І. Франко. – Львів : Накладом автора [Івана Франка], 1912. – Ч. 1. – 196 с. – (Писання Івана Франка ; VI).

Художньо -педагогічні видання І. Франка

Грицева шкільна наука : для мол. та серед. шкільн. віку / Іван Франко ; [упоряд. та передм. Людмили Слободянюк ; обкл. Лариси Горошко ; ред. Л. А. Климчик]. — Київ : Школа, 2009. — 237, [2] с. — (Хрестоматія школяра : серія заснована 2002 р.).

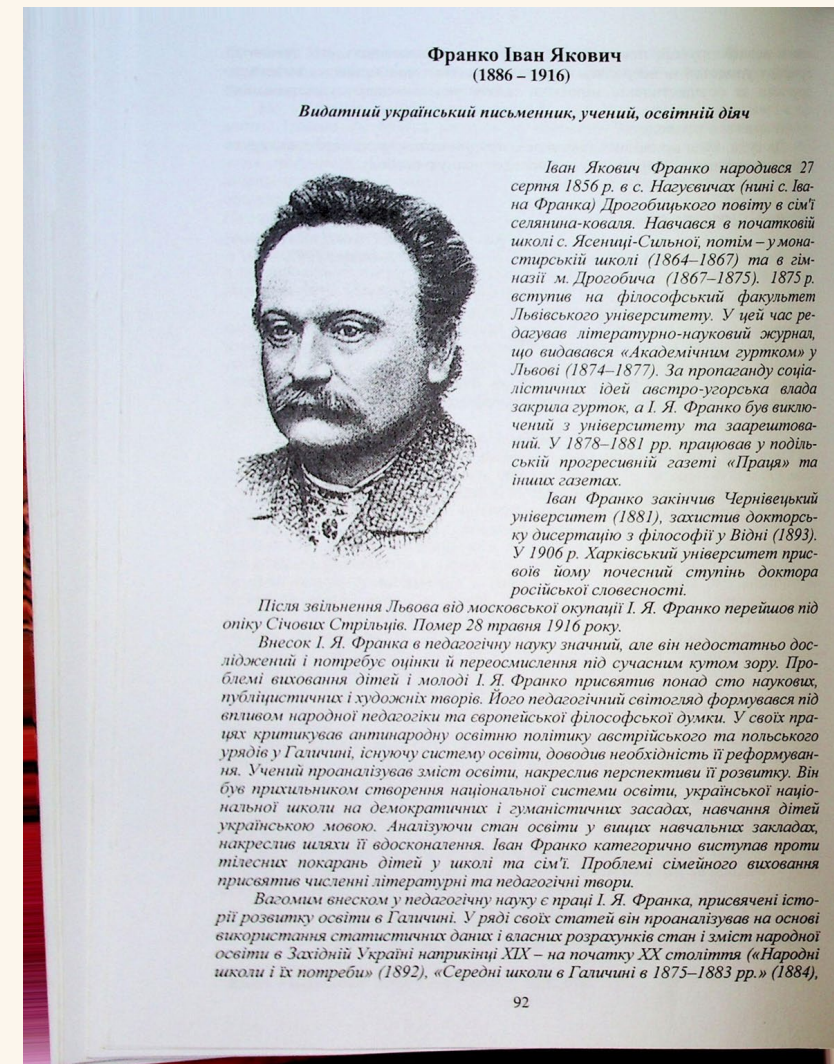
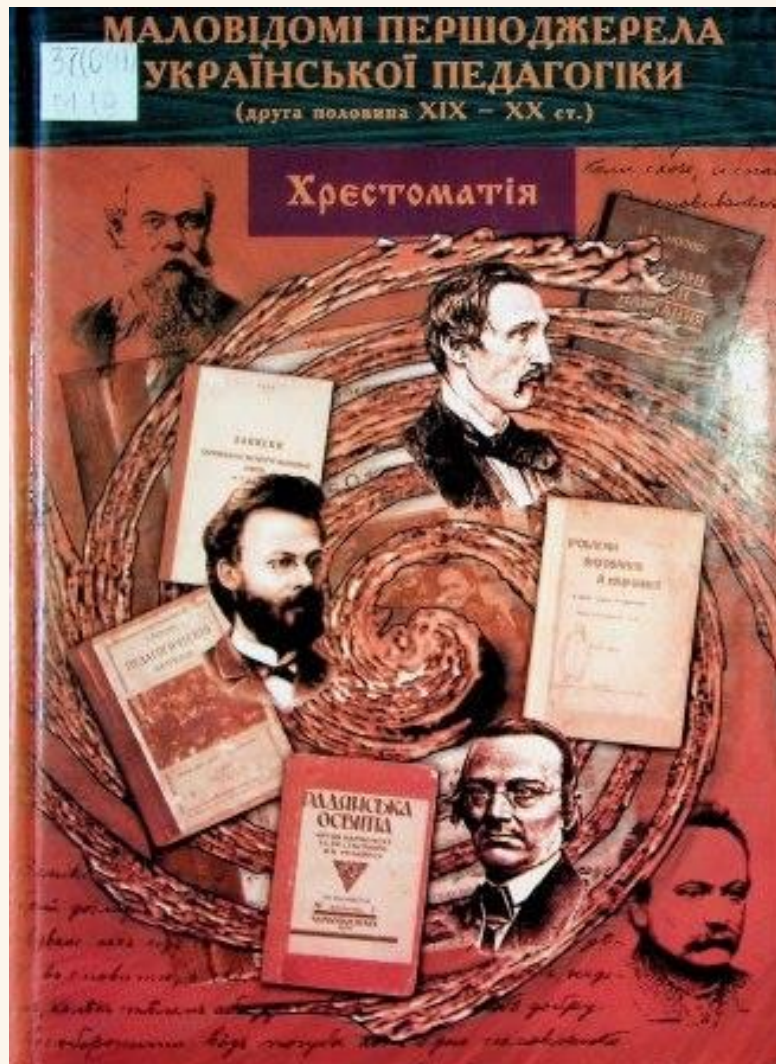

Галицько-руські народні приповідки : У 3 т. / зібрав, упоряд. і пояснив Др. Іван Франко ; [наук. ред. С. М. Пилипчук] ; Львів. нац. ун-т ім. Івана Франка. — 2-ге вид. — Львів : Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2006. — Т. 1 : А — Діти. — 831 с.

Маловідомі першоджерела української педагогіки (друга половина XIX–XX ст.) : хрестоматія / [упоряд.: Л. Д. Березівська та ін. ; наук. ред. О. В. Сухомлинська ; попереднє слово Ольга Сухомлинська]. – Київ : Науковий світ, 2003. – 418 с.

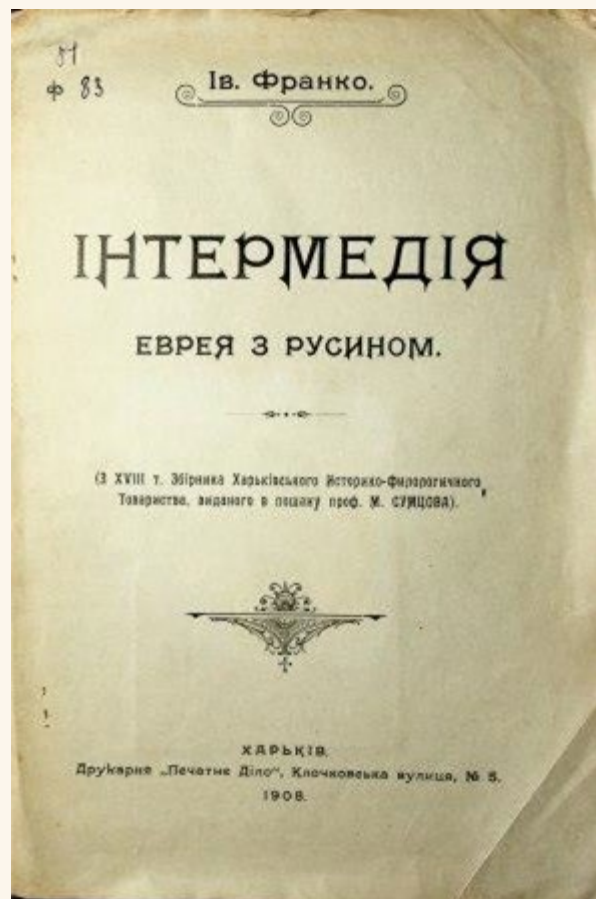
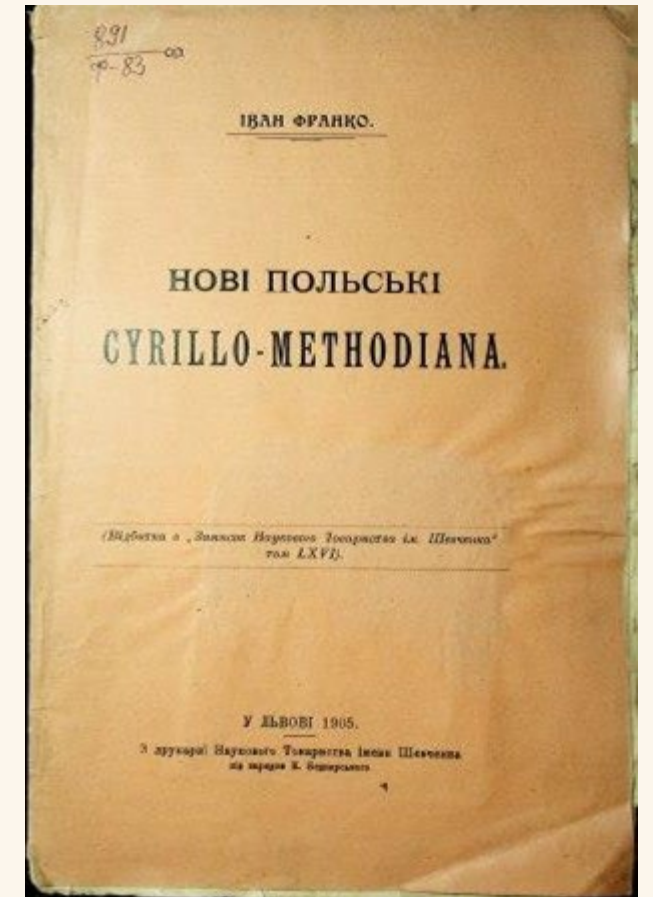
Із змісту: Франко, Іван Якович. Наші народні школи і їх потреби (реферат на вічі снятинськiм) / І. Я. Франко. – С. 93–97;

Франко, Іван Якович. Одвертий лист до галицької молодезі / І. Я. Франко. – С . 97–103.

Критичні огляди І. Франка

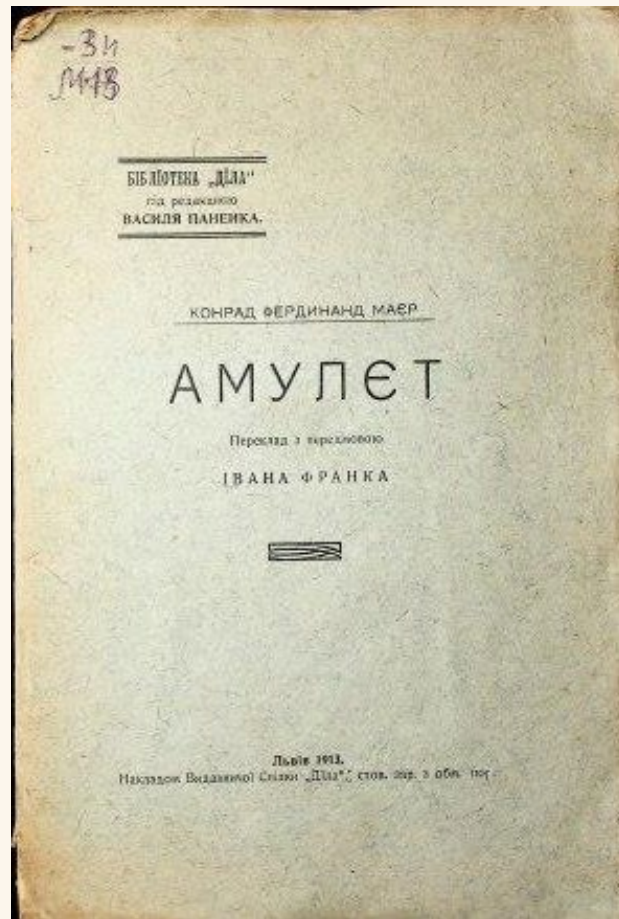
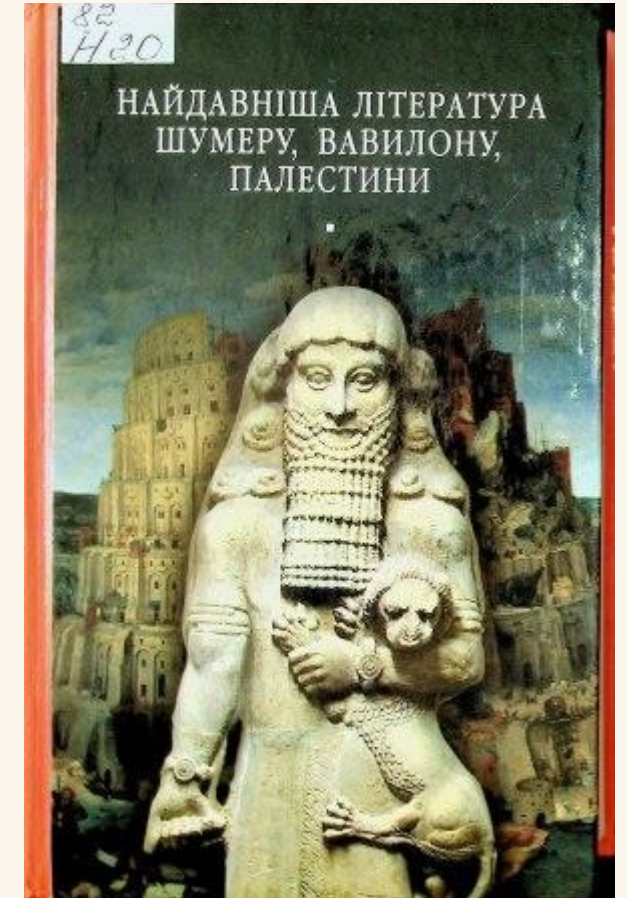
Нові польські Cyrillo-methodiana : відбитка з «Записок Наукового Товариства ім. Шевченка», т. 66 / І. Франко. – У Львові : З друкарні Наукового Товариства ім. Шевченка під зарядом К. Беднарського, 1905. – 21 с.

Інтермедія єврея з русином : з 18 т. збірника Харківського історико-філологічного Товариства, виданого в пошану проф. М. Сумцова / Ів. Франко. – Харків : Друкарня «Печатне діло», 1908. – 12 с.

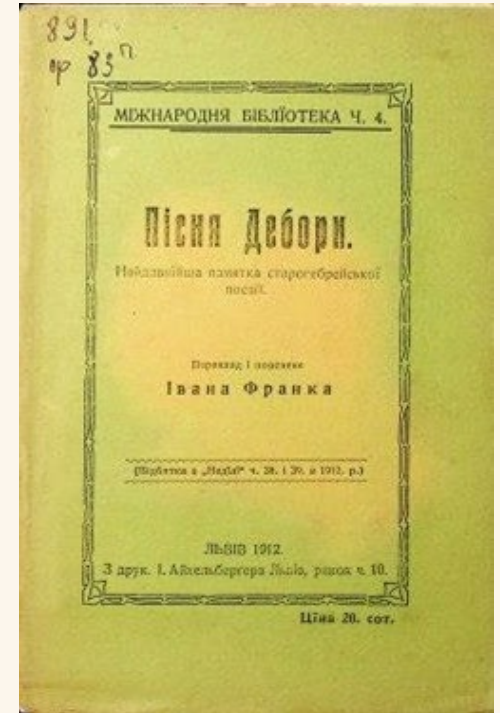
Перекладацький доробок І. Франка

Найдавніша література Шумеру, Вавилону, Палестини / [пер. І. Франка та ін. ; передм. та приміт. В. А. Храновського]. – Харків : Факт, 2016. – 441, [1] с.

Амулет / Конрад Фердинанд Маєр ; пер. з передмовою І. Франка. – Львів : Накладом Видавничої Спілки «Діла», 1913. – 87 с. – (Бібліотека «Діла» / під редакцією Василя Панейка).

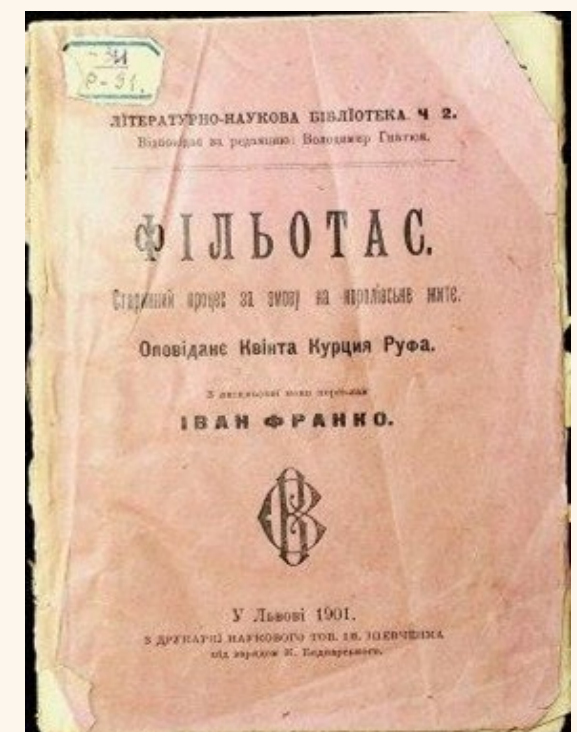
Пісня Дебори : найдавніша пам'ятка старогєбрейської поезії / переклад і пояснення І. Франка. – Львів : 3 друк. І. Айхельбергера, 1912. – 32 с. – (Міжнародна бібліотека ; ч. 4).

Притча про сліпця і хромця : пам'ятка староруського письменства / переклад і пояснення І. Франка. – Львів : 3 друк. І. Айхельбергера, 1912. – 16 с. – (Міжнародна бібліотека ; ч. 3).

Фільотас. Старинний процес за змову на королівське життя : оповідання / Квінт Курций Руф ; з лат. мови пер. І. Франко. – У Львові : 3 друк. Наукового Товариства імени Шевченка під зарядом К. Беднарського, 1901. – 59 с. – (Літературно-наукова бібліотека / відповідає за редакцію : Володимир Гнатюк ; ч. 2).

Екранізації творів І. Франка

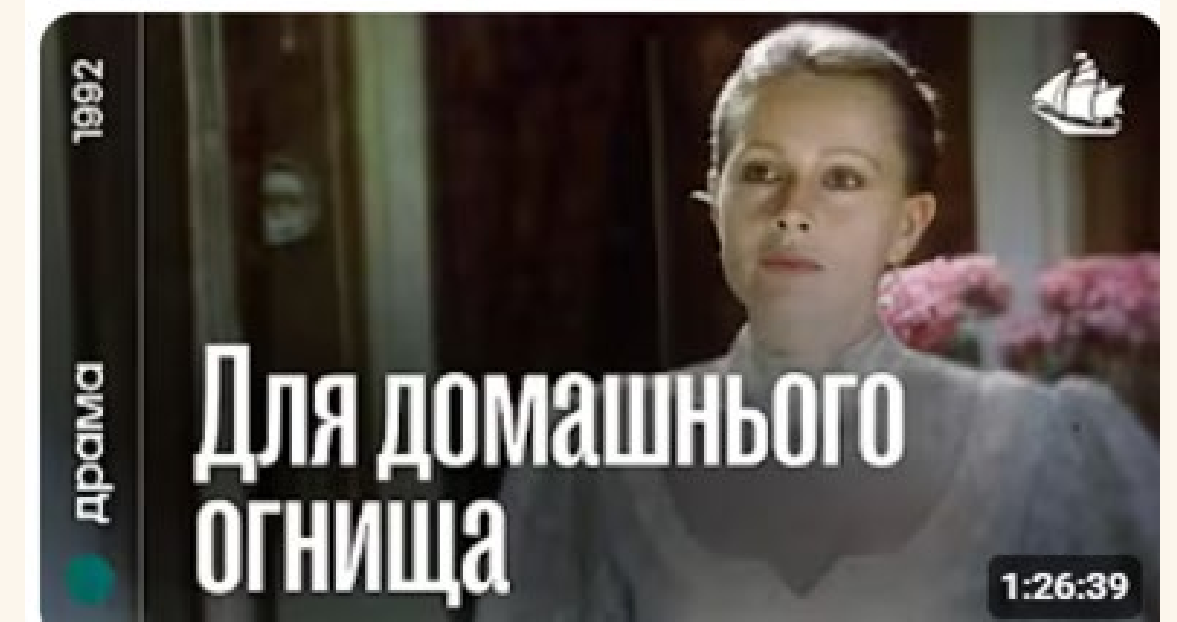
Фільми

Захар Беркут : історична драма
[Електронний ресурс], 1971 / реж.
Л. Осика ; Київська кіностудія
худож. фільмів ім. О. Довженка //
YouTube. – Електрон. дані. – Режим
доступу:
https://www.youtube.com/watch?v=C3Pz_uVChec. – Назва з екрана. –
Дата публікації: 02.11.2024. – Дата
перегляду: 23.04.2026.

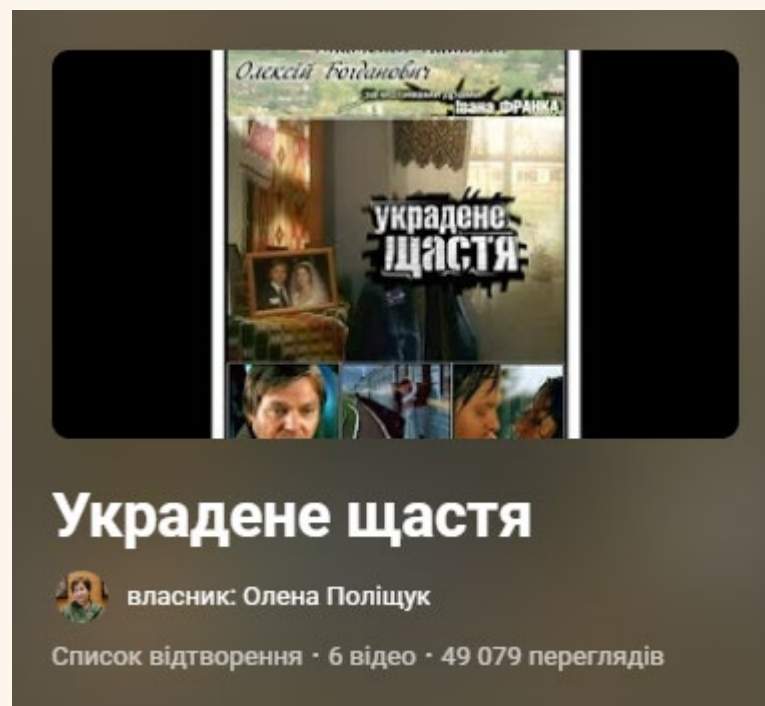

Захар Беркут [Електронний
ресурс], 2019 / реж.: А. Сеїтаблаєв,
Дж. Вінн ; Kinorob, CinemaDay //
Mirfilm. – Електрон. дані. – Режим
доступу:
https://upost.mirfilm.net/1242-zahar-berkut_2020-hd.html. – Назва з
екрана. – Дата перегляду:
23.04.2026.

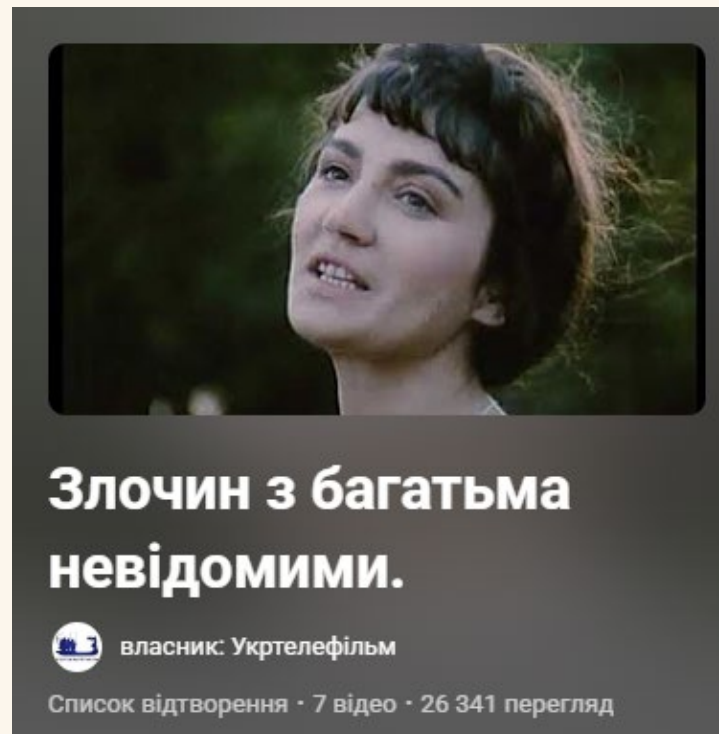

Для домашнього огнища : драма
[Електронний ресурс], 1992 / реж.
Б. Савченко ; Нац. кіностудія худож.
фільмів ім. О. Довженка // YouTube.
– Електрон. дані. – Режим доступу:
<https://www.youtube.com/watch?v=Ird-OvPU3Mw>. – Назва з екрана. –
Дата публікації: 29.09.2024. – Дата
перегляду: 23.04.2026.

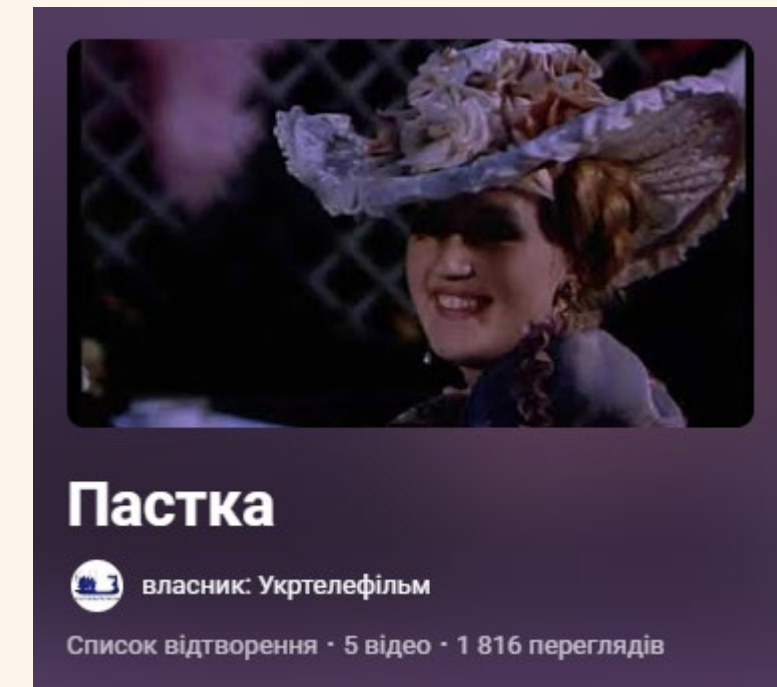
Серіали

Украдене щастя [Електронний ресурс], 2004 / реж. Ю. Ткаченко ;
Студія «1+1», Укртелефільм // YouTube. – Електрон. дані. – Режим доступу:
https://www.youtube.com/playlist?list=PLoGgD6UdNqSvGuoHGch8AHa45EZkfe_o6. – Назва з екрана. – Дата публікації: 03.05.2014. – Дата перегляду: 23.04.2026.

Злочин з багатьма невідомими
[за мотивами твору «Основи суспільності»] [Електронний ресурс], 1993 / реж. Б. Савченко ;
Укртелефільм / //YouTube. – Електрон. дані. – Режим доступу:
<https://www.youtube.com/playlist?list=PLUyWp26devfJXfhLZd-vDF4YPJKDNfzA8>. – Назва з екрана. – Дата публікації: 04.11.2021. – Дата перегляду: 23.04.2026.

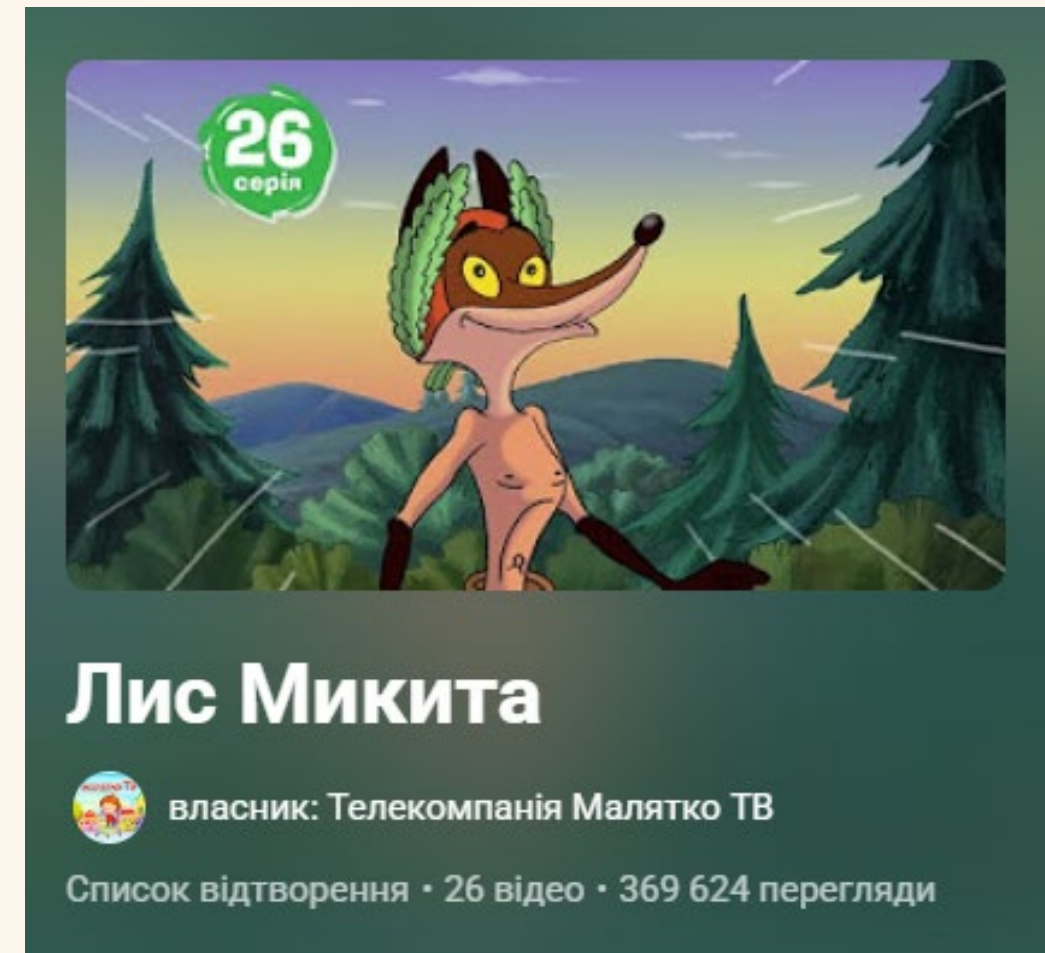

Пастка [за мотивами твору «Перехресні стежки»] [Електронний ресурс], 1993 / реж. О. Бійма ;
Укртелефільм // YouTube. – Електрон. дані. – Режим доступу:
<https://www.youtube.com/playlist?list=PLUyWp26devfI3BvwWnsZo73Pgmxfz2Zdk>. – Назва з екрана. – Дата публікації: 04.11.2021. – Дата перегляду: 23.04.2026.

Анімація

Заєць та їжак : мультфільм українською [Електронний ресурс], 1963 / реж. І. Гурвич ; Київнаукфільм // YouTube. – Електрон. дані. – Режим доступу: <https://www.youtube.com/watch?v=30cqJVjSMF8>. – Назва з екрана. – Дата публікації: 12.02.2018. – Дата перегляду: 30.04.2026.

Лис Микита [Електронний ресурс], 2005 / реж. В. Кметик ; Телекомпанія Малятко ТВ // YouTube. – Електрон. дані. – Режим доступу: https://www.youtube.com/playlist?list=PLhepwwA3BFhY6ZhqoKn_RN21GWFchr8Bj. – Назва з екрана. – Дата публікації: 31.07.2021. – Дата перегляду: 30.04.2026.

Документальні фільми про І. Франка

Небажаний Франко: цього вам не розкажуть у школі [Електронний ресурс], [2025] / ведучий Олег Криштопа ; Історія для дорослих // YouTube. – Електрон. дані. – Режим доступу: <https://www.youtube.com/watch?v=PZHGWSSLLI14>. – Назва з екрана. – Дата публікації: 28.05.2025. – Дата перегляду: 30.04.2026.

Невідомий геній Іван Франко [Електронний ресурс], [2023] / авт. А. Галімов ; Реальна історія // YouTube. – Електрон. дані. – Режим доступу: https://www.youtube.com/watch?v=p64Epela_3E. – Назва з екрана. – Дата публікації: 29.09.2023. – Дата перегляду: 30.04.2026.

Іван Франко. Львівські сторінки життя : [Електронний ресурс], 2009 / ведучий Богдан Козак ; ДТРК «Культура», 2009; за участі ЛНУ ім. Івана Франка // YouTube. – Електрон. дані. – Режим доступу: <https://www.youtube.com/watch?v=uzq46UQ7BWk&t>. – Назва з екрана. – Дата публікації: 17.06.2016. – Дата перегляду: 30.04.2026.

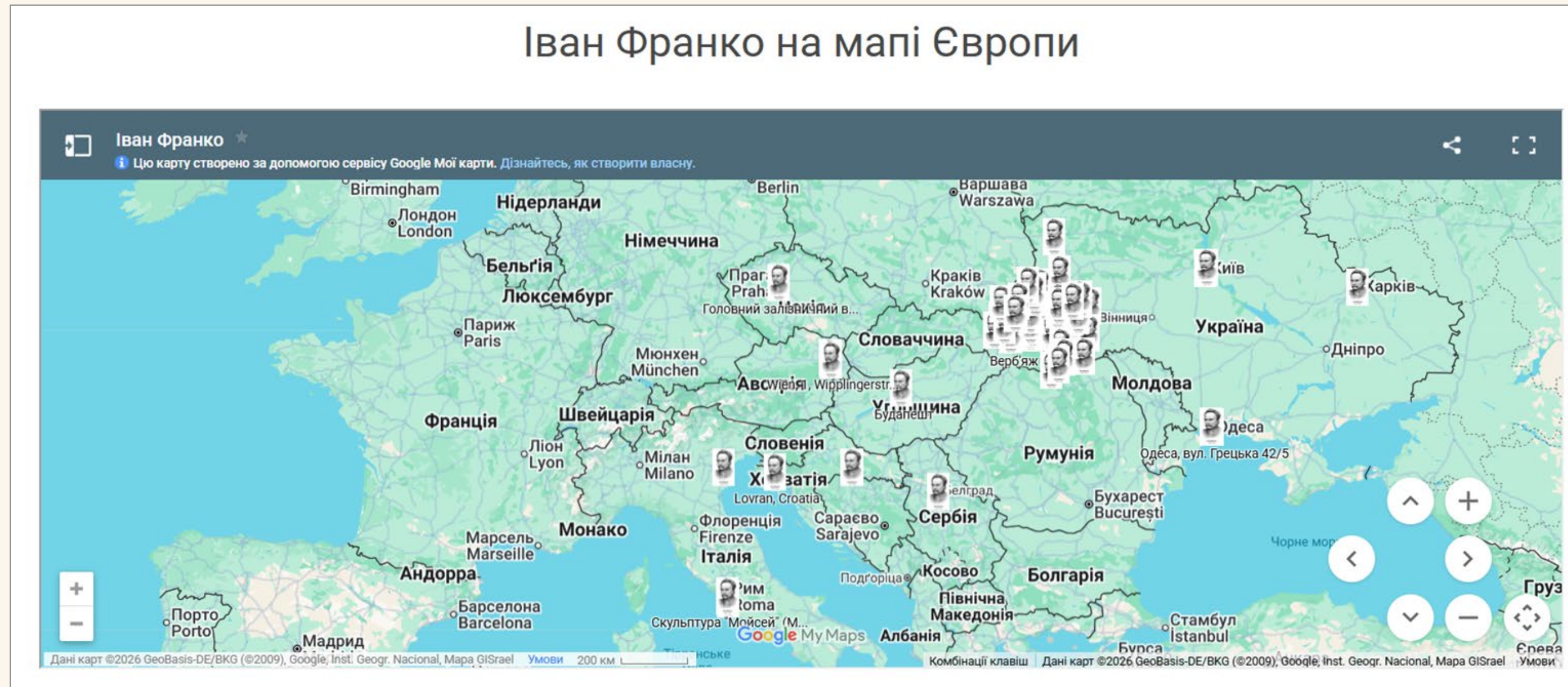
Іван Франко : в рамках проекту «Великі українці» [Електронний ресурс], 2008 / авт. та ведучий С. Вакарчук ; телеканал «Інтер» // YouTube. – Електрон. дані. – Режим доступу: <https://www.youtube.com/watch?v=H17x5oPpo54>. – Назва з екрана. – Дата публікації: 18.12.2011. – Дата перегляду: 30.04.2026.

Іван Франко [худ. фільм] [Електронний ресурс], 1956 / реж. Т. Левчук ; Київська кіностудія худож. фільмів // YouTube. – Електрон. дані. – Режим доступу: https://www.youtube.com/watch?v=HlXnp_pwbC8. – Назва з екрана. – Дата публікації: 09.04.2020. – Дата перегляду: 30.04.2026.

Ушанування пам'яті

Інтерактивна мапа «Іван Франко на мапі Європи», створена Міжнародним фондом Івана Франка, візуалізує географію життя, подорожей та вшанування пам'яті письменника. Ресурс об'єднує локації в Україні та за кордоном, супроводжуючи кожну точку архівними фото, історичними довідками та цитатами з творів. Переглянути мапу можна за [посиланням](#).

Нагороди, названі на честь Івана Франка

- **Премія імені І. Я. Франка (НАН України):** за роботи у галузі філології, етнології та мистецтвознавства (з 1981).
- **Премія імені Івана Франка (НСПУ):** за літературні твори від Спілки письменників України (з 1991).
- **Міська премія імені Івана Франка:** найвища відзнака Івано-Франківська у сфері літератури та журналістики (з 2000).
- **Премія імені Івана Франка у галузі інформаційної діяльності:** нагорода Держкомтелерадіо для медійників (з 2004).
- **Міжнародна премія імені Івана Франка:** за наукові здобутки у світовій україністиці та гуманітаристиці (з 2015).

Міжнародна премія імені
Івана Франка, авт.: Олег
Лесюк, Ігор Курус

Адреса бібліотеки:

Україна, 04060, м. Київ, 60,
вул. М. Берлинського, 9

Вебпортал:

<http://dnpb.gov.ua/ua/>

E-mail:

dnpb.naes@gmail.com (для офіційних
звернень),

dovidka_dnpb@i.ua (для довідок),

fond.dnpb@ukr.net (послуги для
віддалених користувачів)

Виставку підготувала **Жигалюк А. В.** – провідний
бібліотекар відділу зберігання фонду,
обслуговування користувачів та соціокультурної
діяльності;

відповідальна – завідувач відділу зберігання
фонду, обслуговування користувачів та
соціокультурної діяльності **Бондарчук О. Б.**

Використано матеріали з фонду ДНПБ України ім.
В. О. Сухомлинського та інтернет-ресурси (дата
звернення 30.07.2026).